ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ମେସର୍ସ ଚକୋଭାଇ ଘେଲାଭାଇ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 20, 1960

(ଏସ୍. କେ. ଦାସ, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, କେ. ସି. ଦାସଗୁପ୍ତା, ଜେ. ସି. ଶାହ ଏବଂ ଏନ୍. ରାଜଗୋପାଲ ଆୟାଙ୍ଗର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଗଣ)

ବିକ୍ରୟ ଟିକସ - ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରାଧିକାରୀ – ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ କି – ଆବେଦନର ସ୍ମାରକପତ୍ର ଉପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଦେୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଆବେଦନ – ଟିକସ କି – ବିଧାନ ଦକ୍ଷତା - ଯେଉଁଠାରେ ବିକ୍ରୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା - ତଥ୍ୟର ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ – ବିଭିନ୍ନ ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା – ବୈଧତା - ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1947 (ଓଡ଼ିଶା 1947 ର 14), ଧାରା 2(g), 12(5), 29(2)(s) - ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ନିୟମ, 1947, ନିୟମ 20, 59 - ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ, 1935 (25 ଏବଂ 26 ଜିଇଓ. 5, ଅଧ୍ୟାୟ 42), ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀ, ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକା, ଦଫା I, 48, 54 ।

ପ୍ରତିବାଦୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଯାହାର ମୁଖ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଥିଲା ଏବଂ 1948 ରୁ 1951 ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଯିଏ ଓଡ଼ିଶାର କେତେକ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରୁ *ବିଡ଼ି* ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ବିଭିନ୍ନ ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ପଠାଉଥିଲା, ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1947 ଅଧୀନରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଫେରସ୍ତ ଦାଖଲ କରିନଥିଲା । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ କାହିଁକି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯିବ ନାହିଁ ତାହାର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ତା'ପରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରୁଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହାର ବିଚାରରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଆକଳନ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ବାରଟି ତ୍ରୈମାସିକରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପାଇଁ ଟିକସଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ, ପ୍ରଥମ ତ୍ରୈମାସିକ 30 ଜୁନ୍, 1948 ରେ ଏବଂ ଶେଷ ତ୍ରୈମାସିକ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1951 ରେ ଶେଷ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ 500 ଟଙ୍କା ଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଜୋରିମାନାର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ସହକାରୀ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହୋଇଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନଃ ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ସମୟ ବାହାରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କରାଯାଇଥିବା ନିବେଦନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବାହାନା ଥିଲା ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ *ବିଡ଼ି* ପତ୍ରର ବିକ୍ରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ, ପ୍ରତିବାଦୀ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀ ନଥିଲେ, କିନ୍ତୁ

ଆବେଦନଟିର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଉପରେ, ଅଧିକନ୍ତୁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଜୋରିମାନାର ଆଦେଶକୁ ଏହି ସବୁ କାରଣ ସହିତ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି, (1) ଯେ ଆଇନ ଆଦେଶ 1950 ର ଉପଯୋଗୀକରଣ ଦ୍ୱାରା "ବିକ୍ରୟ"କୁ ପରିଭାଷିତ କରୁଥିବା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(g) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିବା କାରଣରୁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶଟି ମନ୍ଦ ଥିଲା, (2) ଯେ ଆବେଦନର ସ୍ମାରକପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟ ଆଦାୟ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 29(2)(s) ସହିତ ପଠିତ ନିୟମ 59 ଅଧୀନରେ ଶ୍ରେଣୀକୃତ ମାପକ୍ରମରେ ସଂଶୋଧନରେ ଥିବା ଆବେଦନ ଏକ ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟ ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଗଣ୍ୟ ହେବ, ଯାହା ରାଜ୍ୟର କ୍ଷମତା ବାହାରେ ଥିଲା, ଏବଂ (3) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନୋଟିସ ଆଇନସଙ୍ଗତ ନଥିଲା, ଯେହେତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ପୃଥକ୍ ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯାଇନଥିଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲା, (1) ବିକ୍ରୟ କେଉଁଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଟି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଏକ ଖାଣ୍ଟି ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ ଏବଂ, ସୁତରାଂ, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱୀକାର ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଥିଲା; ଏବଂ ଯେହେତୁ ଏହି ସ୍ୱୀକୃତି ବିକ୍ରୟକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(g)ର ପରିସର ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିଥିଲା, ତେଣୁ ଧାରା 2(g)ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନକୁ ବିଚାର କରିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଥିଲା ଏବଂ ବିକ୍ରୟଗୁଡ଼ିକ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା;

(2) ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ବିଭାଗର ସହକାରୀ ସଂଗ୍ରାହକ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ବିଭାଗର ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ସମେତ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରାଧିକାରୀଗଣ, ଯଦିଓ ସେମାନେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଅର୍ଦ୍ଧ-ନ୍ୟାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ, ତଥାପି "ନ୍ୟାୟାଳୟ" ଶବ୍ଦର କଡ଼ାକଡ଼ି ଅର୍ଥରେ ସେମାନେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନଥିଲେ ।

(3) ଅଧିନିୟମର ଧାରା - 29(2)(s) ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 59 ଅଧୀନରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଦେୟ ଟିକସ ନୁହେଁ, ବରଂ ଏକ ସରକାରୀ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସେବା ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଧାରା 29(2)(s) ବୈଧାନିକ ଅକ୍ଷମତା କାରଣ ହେତୁ ଅସିଦ୍ଧ ନଥିଲା ଏବଂ ଧାରା 59 ସେହି ଧାରା ଅଧୀନରେ ଅନୁମୋଦିତ ସୀମା ବହିର୍ଭୂତ ନଥିଲା;

ଆୟୁକ୍ତ ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଦାନ, ମାଡ୍ରାସ ବନାମ ଶ୍ରୀ ଶିରୁର୍ ମଠର ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ୍ଦ୍ର ତୀର୍ଥ ସ୍ୱାମୀଆର, [1954] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 1005, ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

(4) ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ଅନେକ ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା ଆଇନ ବିରୋଧୀ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ଏହି ଧାରାଟି ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶରୁ ଅଧିକ ସମୟକୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 710 / 1957 ।

ଓ. ଜେ. ସି. ସଂଖ୍ୟା 92 / 1954 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ତା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 5, 1955 ରିଖର ରାୟ ତଥା ଆଦେଶରୁ ଆଗତ ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଏନ୍. ସି. ଚାଟାର୍ଜୀ, ଏଚ୍. ଜେ. ଉମ୍ରିଗର* ଏବଂ *ଟି. ଏମ୍. ସେନ୍*।

ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଜେ. ଏମ. ଠାକର* ଏବଂ *ଜେ. ବି. ଦାଦାଚାଞ୍ଜି*।

ହସ୍ତକ୍ଷେପକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଆର. ଗୋପାଳକ୍ରିଷ୍ଣନ* ଏବଂ *ଜେ. ବି. ଦାଦାଚାଞ୍ଜି*।

1960 । ସେପ୍ଟେମ୍ବର 20 । ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ,

ଏସ୍. କେ. ଦାସ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଔପଚାରିକ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଉପରେ ଏହା ଏକ ଆବେଦନ । ଆବେଦନକାରୀମାନେ ହେଲେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ, ଓଡ଼ିଶାର ସଂଗ୍ରାହକ । ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ହେଲେ ମେସର୍ସ ଚକୋଭାଇ ଘେଲାଭାଇ ଆଣ୍ଡ କମ୍ପାନୀ ନାମକ *'ବିଡ଼ି'* ପତ୍ର କାରବାର କରୁଥିବା ଏକ ଭାଗିଦାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ।

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତଥ୍ୟ ଏହିପରି । ପ୍ରତିବାଦୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ମୁଖ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ବାଗବେହରାରେ ଅଛି । 1948 ରୁ 1951 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଓଡ଼ିଶାର କେତେକ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରୁ *'ବିଡ଼ି'* ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲା । ଏହିପରି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ବିଡ଼ା କରି ତିଆରି କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଗୋଦାମରେ ଗଚ୍ଛିତ ରଖାଯାଉଥିଲା । ଏହାପରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ପଠାଯାଉଥିଲା । ପ୍ରତିବାଦୀ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1947 (1947 ର ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ XIV) ଅଧୀନରେ ଯାହାକୁ ଏହାପରେ ଅଧିନିୟମ କୁହାଯିବ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିଲେ । ଜୁଲାଇ 21, 1950 ରେ, ପାଟନା ମଣ୍ଡଳର ସହକାରୀ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଏକ ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଏହାକୁ 1947 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଏବଂ 1950 ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ 30 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ଏହାର କାରବାରର ବିବରଣୀ ପୃଥକ ଭାବେ ଦର୍ଶାଇ ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା IV ରେ ଏକ ଫେରସ୍ତ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଲୋଡ଼ା ଯାଇଥିଲା । ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ କାହିଁକି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯିବ ନାହିଁ ତା'ର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନୋଟିସର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ପ୍ରତିବାଦୀ ପଠାଇଥିଲେ, ସାରତଃ, ଯେ ଏହା ଓଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି ବିକ୍ରୟ ବ୍ୟବସାୟ କରିନଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭାବେ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଆଇନଗତ ଦାୟ ନଥିଲା । ଏହାପରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୌଣସି ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ଏବଂ 30 ଜୁନ୍, 1951 ବ୍ୟତୀତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ନିଜର ଉପସ୍ଥିତି ଦେଇନଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ କି ଏହାର ଜଣେ ଅଂଶୀଦାର ନର୍ବରାମ ପୋପଟ ଭାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ ହିସାବଗୁଡ଼ିକ ବାଗବେହରାରେ ଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରୁ *ବିଡ଼ି* ପତ୍ରର ପ୍ରେରଣ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରେରଣ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ସେ ଓଡ଼ିଶାର ବ୍ୟବସାୟ ବିଷୟରେ ସଠିକ୍ ବିବରଣୀ ଦେବା ସ୍ଥିତିରେ ନଥିଲେ । ତେବେ ଯାହାହେଉ, ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ *'ବିଡ଼ି'* ପତ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିଲା, ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଦାମମାନଙ୍କରେ ଗଚ୍ଛିତ ରଖାଯାଇଥିଲା; ତା'ପରେ ସେଗୁଡିକ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀ ତାଙ୍କ

ସମକ୍ଷରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିବା ଏବଂ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିବା *'ବିଡ଼ି'* ପତ୍ରରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଓଡ଼ିଶାରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ନିଜକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବାରେ ଏବଂ ତା'ର କାରବାରର ଫେରସ୍ତ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀ ଏହାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ରାୟ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଟିକସଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ବାରଟି ତ୍ରୈମାସିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପାଇଁ ଟ 61,250 ଙ୍କା ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ, 1948 ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ 30 ତାରିଖରେ ପ୍ରଥମ ତ୍ରୈମାସିକ ତଥା 1951 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ 31 ତାରିଖରେ ଶେଷ ତ୍ରୈମାସିକ ଶେଷ ହେଉଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ତ୍ରୈମାସ ପାଇଁ 500 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିଥିଲା । ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଆଦେଶ ଦୁଇଟି ତାରିଖ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା -- ଜୁଲାଇ 4, 1951 ରେ ଚାରି ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 29, 1951 ରେ, ଅବଶିଷ୍ଟ ଆଠଟି ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ, ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଏହି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସମ୍ବଲପୁରର ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ସହକାରୀ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ କରାଯାଇଥିବା ନିବେଦନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଥିଲା ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ *'ବିଡ଼ି'* ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟ ହୋଇନଥିବାରୁ, ପ୍ରତିବାଦୀ ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ନଥିଲେ । ଆବେଦନଟିର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ଏହି ନିବେଦନକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ "ଓଡ଼ିଶାରେ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି" । ଏହାପରେ ଏହି ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଶୁଣାଣି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ (1) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାରବାର ଅତ୍ୟଧିକ ଥିଲା, ଏବଂ (2) ଯେ କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯିବା ଉଚିତ ନଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସମୟ ସୀମା ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ପରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ପୁନଃ ସମୀକ୍ଷା ଆବେଦନକୁ ଓଡ଼ିଶା ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ସଂଗ୍ରାହକ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ (1) ପ୍ରତିବାଦୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି; (2) ଯେ ସମ୍ବିଧାନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ବିକ୍ରୟ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 286(1)(a) ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟର ଅର୍ଥ ସେତେବେଳେ ଯାହା ଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଟିକସ ଲଗାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ; (3) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ନୋଟିସ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ମନ୍ଦ ଥିଲା; (4) ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ନିୟମ, 1947 ର ନିୟମ 59 ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଆବେଦନର ସ୍ମାରକପତ୍ର ଏବଂ ସଂଶୋଧନ ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ଦେୟ ଆଇନରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ; ଏବଂ (5) ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ସେହିପରି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ବେଆଇନ ଭାବରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଦାବି ନୋଟିସକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଦେୟର ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାର୍ଥେ ଏକ ରିଟ୍ ଯାଚନା କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ରାୟ ଏବଂ ତା 5 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1955 ରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏହା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ, ଆଦେଶ କରାଯାଇଥିବା ଦେୟର ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ପୁନଶ୍ଚ ଏକ ଆଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେ

ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ "ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11(1) ଅଧୀନରେ ଯେଉଁ ଅବଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ ଦିଆଯାଇଥିଲା ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ଧାରା 11 ଅଧୀନରେ ଏହାର କାରବାରର ଫେରସ୍ତ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ।" ଏହାର ଆଦେଶର ସମର୍ଥନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ: (1) ଆଇନ ଆଦେଶ, 1950 ର ଉପଯୋଗୀକରଣ ଦ୍ୱାରା "ବିକ୍ରୟ" କୁ ପରିଭାଷିତ କରୁଥିବା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(g)ର ଦ୍ୱିତୀୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ରଦ୍ଦ ହେବା କାରଣରୁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ମନ୍ଦ ଥିଲା; (2) ଏକ ଶ୍ରେଣୀକୃତ ମାପକ୍ରମରେ ଦେୟ ଆଦାୟ କରିବା ଏକ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ସହିତ ସମାନ, ଯାହା ଅବାଞ୍ଛିତ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତାର ବହିର୍ଭୂତ ଥିଲା; ଏବଂ (3) ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନୋଟିସ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ନଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେଉଁ ତିନୋଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ତ୍ରୁଟି ରହିଛି । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(g) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନର ଉଚ୍ଛେଦ ହେତୁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ମନ୍ଦ ଥିଲା ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଷୟରେ, ଆମ୍ଭେ ମନେକରୁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଭୁଲ ଥିଲେ । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ତରଫରୁ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱୀକାରକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନ ଧାରା 2(g) ସହ କାରବାର କରିବା କିମ୍ବା ଆଇନ ଆଦେଶ, 1950 ର ଉପଯୋଗୀକରଣ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ନିରସନ ହେବାର ପରିଣାମ କିମ୍ବା ଏହାର ପାରା 20 ରେ ବ୍ୟାବୃତ୍ତି ଖଣ୍ଡର ପରିଣାମ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେ ବିକ୍ରୟଟି ଓଡ଼ିଶାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(g) ରେ ବ୍ୟକ୍ତ ଅଛି :

"ଧାରା 2(g) - "ବିକ୍ରୟ" ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଏହାର ସମସ୍ତ ବ୍ୟାକରଣଗତ ରୂପଭେଦ ଏବଂ ସଜାତୀୟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ, ନଗଦ କିମ୍ବା କିସ୍ତିରେ ଦେୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରତିଫଳ ନିମିତ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟାଦିରେ ସମ୍ପତ୍ତିର କୌଣସି ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ, ଯାହା ଚୁକ୍ତିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟାଦିରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, କିନ୍ତୁ ଏକ ବନ୍ଧକ, ଋଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବନ୍ଧକ, ପ୍ରଭାର ଦେୟ କିମ୍ବା ଚଳବନ୍ଧକକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ନାହିଁ ।"

ଏହି ମାମଲାରେ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱୀକୃତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ *'ବିଡ଼ି'* ପତ୍ରର ବିକ୍ରୟକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(g) ପରିସରକୁ ଆଣୁଛି; ଏବଂ ଯେହେତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିକ୍ରୟଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା, ସେମାନେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ପାଇଁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧିତ ଥିଲେ । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ସ୍ୱୀକାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଧାରା 2(g) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନକୁ ଯିବାଟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାବଶ୍ୟକ ଥିଲା ।

ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ପକ୍ଷର ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀପକ୍ଷ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱୀକୃତି ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏକ ସ୍ୱୀକୃତି ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନଥିଲା । ଆମ୍ଭେ ସମ୍ମତ ନୁହେଁ । କେଉଁଠାରେ ଏକ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ତାହା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ଏହା ଏକ ବିଶୁଦ୍ଧ ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ । ଏହା ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ପରେ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଏହାର ସଠିକତା ଉପରେ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇନଥିଲେ । ଏପରିକି ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ ଏହା କୁହାଯାଇନଥିଲା ଯେ ଏକ ଭୁଲ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା; ଅପରପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁ ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଉକ୍ତ

ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଏକ ସଂଲଗ୍ନକ ଥିଲା । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ସତ୍ୟ ଯେ ରିଟ୍ ଆବେଦନର ପାରା 13(a)ରେ ସମ୍ବିଧାନର ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳର ବିକ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଯୁକ୍ତି ଉଠାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଧାରା 286(1)(a) ର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ବିଷୟରେ ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ସେତେବେଳେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଦୃଢୋକ୍ତି କରାଯାଇନଥିଲା, ଏବଂ କେଉଁଠାରେ ମଧ୍ୟ ଏହା କୁହାଯାଇନଥିଲା ଯେ ବିତରଣ ରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦ୍ରବ୍ୟାଦିକୁ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ସମ୍ବିଧାନ ପୂର୍ବ ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳ ବିକ୍ରୟ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ମୂଳଦୁଆ ପକାଯାଇନଥିଲା, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା - ଏକ ସ୍ୱୀକୃତି ଯାହାକୁ କଦାପି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କିମ୍ବା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇନଥିଲା । ତେଣୁ, ଆମ୍ଭର ମତ ହେଉଛି ଯେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ଅସାମ୍ବିଧାନିକତା ବିଷୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ପ୍ରଥମ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ ।

ଆମ୍ଭେ ମନେ କରୁଛୁ ଯେ ଆବେଦନର ସ୍ମାରକପତ୍ର ଏବଂ ସଂଶୋଧନରେ ଥିବା ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ପାଉଣାର ବୈଧତା ବିଷୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 29 ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଉଛି । ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି:

"ଧାରା 29(1) - ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶନର ସର୍ତ୍ତ ସାପେକ୍ଷରେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବେ ।

(2) ବିଶେଷ କରି ଏବଂ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷମତାର ବ୍ୟାପକତା ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ନ ପକେଇ, ଏହିପରି ନିୟମଗୁଡିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିପାରିବେ -

....

....

(s) ଧାରା 23 ଅଧୀନରେ ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ତଥା ଦରଖାସ୍ତଗୁଡ଼ିକର ନିକାଶ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ (ଦେୟ ସମେତ) ।"

ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ନିୟମ, 1947 ର ନିୟମ 59, ଏହା ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପୂର୍ତ୍ତିରେ ଯେତେଦୂର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ପ୍ରକାଶ କରେ:-

"ନିୟମ – 59 । ଦେୟ - ନିୟମ 60 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସାପେକ୍ଷରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦେୟ ପୈଠ ହେବ: -

(i)	....
(ii) ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କିମ୍ବା ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଉଭୟ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଆବେଦନର ସ୍ମାରକପତ୍ର କିମ୍ବା ଏହିପରି ଆଦେଶର ସଂଶୋଧନ କିମ୍ବା ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ।	ବିବାଦରେ ଥିବା ରାଶି ପରିମାଣର ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ନିକଟତମ ଟଙ୍କାକୁ ଗଣନା କଲେ, ଯାହା ସର୍ବନିମ୍ନ ଏକ ଟଙ୍କା ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଏକ ଶହ ଟଙ୍କା ସାପେକ୍ଷରେ ।
(iii)	....
(iv) ଗୋଟିଏ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ	ଏକ ଟଙ୍କା ।"

ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନଟି ହେଉଛି ଯଦି ଧାରା 29(2)(s) ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏବଂ ସଂଶୋଧନରେ ଦରଖାସ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି, ତାହା ପ୍ରାଦେଶିକ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା କି । ଏହି ଅଧିନିୟମ 1947ରେ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତାର ଉତ୍ସ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ, 1935 ରେ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ମିଳିବ । ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀରେ "ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଟିକସ" ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକା (ପ୍ରାଦେଶିକ ବିଧାନ ତାଲିକା) ର ଦଫା 48 ଏବଂ ଦଫା 54 ରେ ପାଠ୍ୟ: "ଏହି ତାଲିକାରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟ, କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଦେୟକୁ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିନଥାଏ ।" ଦଫା 1, ଅଧିକନ୍ତୁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ "ମହାସଂଘୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଗଠନ ଏବଂ ସଂଗଠନ, ଏବଂ ସେଥିରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଦେୟ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ।" ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ସହକାରୀ ସଂଗ୍ରାହକ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ସଂଗ୍ରାହକ, ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀଗଣ "ନ୍ୟାୟାଳୟ" ଶବ୍ଦର କଡ଼ାକଡ଼ି ଅର୍ଥରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନୁହଁନ୍ତି, ଯଦିଓ ସେମାନେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅର୍ଦ୍ଧ-ନ୍ୟାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । ଆମ୍ଭେ ମନେ କରୁଛୁ ଯେ ଏହା ଏକ ସଠିକ୍ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ । କିନ୍ତୁ ଏହା ବୁଝିବା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ଧାରା 29(2)(s) ସହିତ ପଠିତ ନିୟମ 59 ଅଧୀନରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ତମାମ ଦେୟ ବେଆଇନ ଅଟେ । ଦଫା 48 ଏବଂ ଦଫା 54 ଅଧୀନରେ ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରାଦେଶିକ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ସେ ବାବଦରେ ଦେୟ ପାଇଁ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥିଲା । ଏପରିକି ନ୍ୟାୟାଳୟ – ଦେୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ପ୍ରାଦେଶିକ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ଦଫା 1 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥିଲା । ଆମ୍ଭେ ମନେ କରୁନାହୁଁ ଯେ ଆଇନର ଅକ୍ଷମତା କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଧାରା 29(2)(s) କୁ ମନ୍ଦ ବୋଲି ଧରାଯାଇପାରିବ । କିମ୍ବା ଆମ୍ଭେ ମନେ କରୁନାହୁଁ ଯେ ଧାରା 59 ଧାରା 29(2)(s) ଅଧୀନରେ ଯାହା ଅନୁମୋଦିତ ତାକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛି । ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଦେୟ ଟିକସ ନୁହେଁ; ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଆସନ୍ତି "ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟସମୂହ (ଦେୟ ସମେତ) ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ତଥା ସଂଶୋଧନ ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତଗୁଡ଼ିକର ନିକାଶ ନିମନ୍ତେ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ।" ଆମ୍ଭେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ସହମତ ହେବାରେ ଅସମର୍ଥ ଯେ 'ଆନୁଷଙ୍ଗିକ' ଶବ୍ଦଟି କେବଳ ନୈମିତ୍ତିକ ପ୍ରକୃତିର ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସନ୍ଦର୍ଭିତ କରେ । ଏକ ଆବେଦନର ନିକାଶ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପଯୁକ୍ତ ଦେୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ମାମଲା ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଏକ ଟିକସ ଏବଂ ଏକ ଦେୟ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଉପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା *ଆୟୁକ୍ତ, ହିନ୍ଦୁ ଧାର୍ମିକ ଦେବୋତ୍ତର, ମାଡ୍ରାସ ବନାମ ଶ୍ରୀ ଶିରୁର୍ ମଠର ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ୍ଦ୍ର ତୀର୍ଥ ସ୍ୱାମୀଆର୍* ([1])ରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଥିରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା ତାହାକୁ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା ଅନାବଶ୍ୟକ । ଆମ୍ଭେ ବିବେଚନା କରୁ ଯେ ନିୟମ 59 ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଦେୟ ଏକ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ସେବାଗୁଡ଼ିକ ନିମିତ୍ତାର୍ଥେ ଏବଂ ଯଦିଓ ସାଧାରଣତଃ ଦେୟଗୁଡ଼ିକ ଏକାପରି, ତେବେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଦେୟ ଥାଇପାରେ ଏବଂ ଏ'ପରି ଏକ ସଂଜ୍ଞା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଯାହା ସମସ୍ତ ମାମଲାରେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ହେବ ।

[1] [1954] ଏସ. ସି. ଆର. 1005 ।

ବର୍ତ୍ତମାନ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଉଛି ଯେ ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ନୋଟିସ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ନଥିଲା । ଏଠାରେ ପୁନଶ୍ଚ ଆମ୍ଭେ ମନେ କରୁଛୁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭୁଲ ଥିଲେ । ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା VI ରେ ଏହି ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଧାରା 11 ଏବଂ 12 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ସଂଯୁକ୍ତ ଫର୍ମ ଅଟେ । ଫର୍ମରେ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଥିବା ଏକ ପ୍ରଦତ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କର ଅନାବଶ୍ୟକ ଶବ୍ଦାବଳୀ କାଟିବା ଦରକାର ଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହା କରାଯାଇନାହିଁ । ତଥାପି, ଆମ୍ଭେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ସହମତ ହେବାରେ ଅସମର୍ଥ ଯେ ଅନାବଶ୍ୟକ ଶବ୍ଦ କାଟିବାରେ ବିଫଳତା ନୋଟିସକୁ ଆଇନତଃ ଅକାମୀ କରିଦେଇଛି । ପ୍ରତିବାଦୀ ନୋଟିସର ଉତ୍ତର ପଠାଇ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ବ୍ୟବସାୟୀ ନଥିଲା । ସ୍ପଷ୍ଟତଃ, ପ୍ରତିବାଦୀର ବୁଝିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନଥିଲା ଯେ ଏହି ନୋଟିସ୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ ଥିଲା । ନୋଟିସରେ କଥିତ ଥିଲା ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12(5) ଅଧୀନରେ କାହିଁକି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହାର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ଉଚିତ । ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଧାରା 12(5) ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଥିଲା:

"ଧାରା 12(5) । ଯଦି ତାଙ୍କ ଦଖଲରେ ଆସିଥିବା ସୂଚନା ଉପରେ, ସଂଗ୍ରାହକ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ କୌଣସି ଅବଧି ବାବଦରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧିତ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାରେ ଜାଣିଶୁଣି ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ସଂଗ୍ରାହକ, ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ, ତାଙ୍କର ସର୍ବୋତ୍ତମ ରାୟାନୁସାରେ, ଏପରି ଅବଧି ତଥା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମସ୍ତ ଅବଧି ବାବଦରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କଠାରୁ ବକେୟା ଟିକସ ପରିମାଣ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ ଏବଂ ସଂଗ୍ରାହକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ଯେ ଏହିପରି ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ସହିତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜୋରିମାନା ସଦୃଶ, ସେହି ପରିମାଣର ଦେଢ଼ ଗୁଣରୁ ଅଧିକା ହୋଇନଥିବା ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।" ଆମ୍ଭ ସମକ୍ଷରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ପୃଥକ ଭାବରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା - ଜୁଲାଇ 4, 1951 ରେ ଚାରିଗୋଟି ତ୍ରୈମାସିକ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 29, 1951 ରେ ଆଠଗୋଟି ତ୍ରୈମାସିକ । ଏହା ବେଆଇନ ବୋଲି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏହି ଯୁକ୍ତି ଆମେ ଠିକ୍ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଧାରା 12(5) ଏକ ଅବଧି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରେ, ଏବଂ ଏହି ଅବଧି ଏକ ତ୍ରୈମାସିକରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ । ତେବେ ଫେରସ୍ତକୁ ଫର୍ମ – IV ରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଅଛି, ଯାହା ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ନିୟମ, 1947 ର ଧାରା 20 ସହିତ ପଠିତ, ଯେଉଁଥିରେ କରଦାତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ତାଙ୍କ କାରବାରର ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରୈମାସିକର ଟିକସଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶେଷରେ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଶେଷ ତିନି ତ୍ରୈମାସ ପାଇଁ ଧାରା 12(5) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ନଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ତ୍ରୈମାସ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ଧରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଗତ ତିନି ତ୍ରୈମାସିକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀ, ପ୍ରଥମ ପାଞ୍ଚ ତ୍ରୈମାସିକରେ ସେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଦେବା ପରେ, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ହିସାବ ବହି ଦାଖଲ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ

କୌଣସି ହିସାବ ବହି ଦାଖଲ କରାଯାଇନଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ "ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମସ୍ତ ଅବଧି" ପାଇଁ ଏକ ସର୍ବୋତ୍ତମ ରାୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ଧାରା 12(5) ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ସକ୍ଷମ କରେ । ଶେଷ ତିନି ତ୍ରୈମାସିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଏପରି ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଆମ୍ଭେ ଏହି ମତ ଧାରଣ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ଯେ ଶେଷ ତିନି ତ୍ରୈମାସିକର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଖରାପ ଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଆମ୍ଭେ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଉଚିତ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 5, 1955 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ରଦ୍ଦ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀର ରିଟ୍ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ଉଚିତ । ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଥା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ